

⁴¹ Соціалістичні перетворення в західних областях Української РСР 1939-1979. Збірник документів і матеріалів. – К. : Наукова думка, 1980. – С. 48.

⁴² Лысенко И.В. западных областях Украины / И. Лысенко // Партийное строительство. – 1940. – № 4, Февраль. – С. 21.

⁴³ Нариси історії Львівської обласної партійної організації [Текст] / Авт. колектив: Д.А. Яремчук (керівник) та ін. : Редкол. : Д.А. Яремчук (голова) та ін. – Львів : Каменяр, 1980. – С. 95.

⁴⁴ Державний архів Тернопільської області (далі – ДАТО). – Ф. П-1 Тернопільський обком Компартії України. – Оп. 1. – Спр. 2. – Арк. 27.

⁴⁵ ДАТО. – Ф. П-1 Тернопільський обком Компартії України. – Оп. 1. – Спр. 3. – Арк. 26.

⁴⁶ Соколовська Т. Перші кроки соціалістичного будівництва в західних областях УРСР (1939-1941) / Т. Соколовська, І. Толкачов // У боротьбі за радянську владу і соціалізм : Зб. наук. ст. – Львів : Видавництво Львівського університету, 1960. – С. 98.

УДК: 325.454(71)

⁴⁷ ДАТО. – Ф. П-1 Тернопільський обком Компартії України. – Оп. 1. – Спр. 19. – Арк. 2.

⁴⁸ Ленартович О.Ю. Український національно-визвольний рух на Волині в роки Другої світової війни : монографія [Текст] / О.Ю. Ленартович. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. – С. 106.

⁴⁹ Соціалістичні перетворення в західних областях Української РСР 1939-1979. Збірник документів і матеріалів. – К. : Наукова думка, 1980. – С. 48.

⁵⁰ Соколовська Т. Перші кроки соціалістичного будівництва в західних областях УРСР (1939-1941) / Т. Соколовська, І. Толкачов // У боротьбі за радянську владу і соціалізм : Зб. наук. ст. – Львів : Видавництво Львівського університету, 1960. – С. 97.

⁵¹ Бабій Б.М. Возз'єднання Західної України Українською РСР [Текст] / Б.М. Бабій. – К. : Видавництво Академії наук Української РСР, 1954. – С. 126.

© Олег Козачук
(м. Чернівці)

«ЗАКОН ПРО ОСВІТУ КОРИННИХ НАРОДІВ»

ЯК СПРОБА РОЗВ'ЯЗАННЯ ВНУТРІШНЬОПОЛІТИЧНИХ ПРОБЛЕМ У КАНАДІ

Олег Козачук. «Закон про освіту корінних народів» як спроба розв'язання внутрішньополітичних проблем Канади. Розглянуто сучасні соціально-економічні проблеми корінних народів Канади та внутрішньополітичну напругу в державі. Проаналізовано причини низького рівня життя індіанців, метисів та інуїтів Канади. Визначено, що недосконалість системи початкової і середньої освіти є серйозною перешкодою для представників корінних народів для адаптації та проживання в умовах сучасного канадського суспільства. Досліджено протиріччя між корінними народами та федеральною владою під час публічного обговорення «Закону про освіту корінних народів».

Ключові слова: корінні народи, «Закон про освіту корінних народів», школи-інтернати, Міністерство у справах індіанців та розвитку Півночі.

Олег Козачук. «Закон об образовании коренных народов» как попытка решения внутриполитических проблем в Канаде. Рассмотрена проблема современных социально-экономических проблем коренных народов Канады и связанная с этим внутриполитическая напряженность в государстве. Проанализированы причины современного низкого уровня жизни индейцев, метисов и инуитов Канады. Определено, что несовершенство системы начального и среднего образования является серьезным препятствием для представителей коренных народов при адаптации и проживании в условиях современного канадского общества. Исследованы противоречия между коренными народами и феде-

ральними властями во время публічного обговорення «Закону об образовании коренных народов».

Ключевые слова: коренные народы, «Закон об образовании коренных народов», школы-интернаты, Министерство по делам индейцев и развития Севера.

Oleh Kozachuk. «First Nations Education Act» As an Attempt to Solve Canada's Internal Political Issues. The problem of contemporary socio-economic problems of the Canadian indigenous peoples and the related political tensions in the country are considered. The causes of the current Indians, Métis and Inuits' low level life are analyzed. It is determined that the imperfect system of primary and secondary education is a serious obstacle for indigenous peoples in adapting and living under modern conditions of contemporary Canadian society. The contradictions between indigenous peoples and the federal government during a public discussion of the First Nations Education Act are explored.

Key words: indigenous peoples, First Nations Education Act, boarding schools, Department of Indian Affairs and Northern Development.

Освіта завжди була одним з найбільших пріоритетів держави. Канада не є винятком. Проте в суспільстві спостерігається дуже небезпечна тенденція: за даними Асамблеї корінних народів, кількість випускників середньої школи серед представників корінних народів складає 36%, у порівнянні з 72% у Канаді загалом. Для молоді цієї категорії населення шанс потрапити до в'язниці є набагато вищим, аніж

закінчити школу¹. Новий «Закон про освіту корінних народів», який повинен бути прийнятим після загального громадського обговорення у вересні 2014 року, розроблений, щоб змінити і покращити ситуацію.

Мета та завдання статті. Ми не зупинятимемося на таких очевидних речах, як важливість освіти. Ми не розглядатимемо також питання з точки зору педагогіки. Наша мета проаналізувати соціально-політичні реалії в Канаді, пов'язані з поточним рівнем освіти корінного населення. Завданнями даної статті є:

- визначити причини знаходження корінних народів Канади на узбіччі соціального та економічного життя;
- проаналізувати запропонований урядом С. Харпера «Закон про освіту корінного населення»;
- виділити ключові протиріччя в діалозі держави з корінними народами.

У вітчизняній політичній науці означена проблематика проаналізована недостатньо ґрунтовно. Окремі її аспекти в різний час досліджували вітчизняні науковці О. Картунов, В. Євтух, Б. Ба-бін, Д. Кищенко, російські Д. Максимова, В. Фольц, Є. Базанова, канадські Дж. Вайт, М. Болдт, Д. Пу-річ, американські Ф. Хоксі та Д. Хоув.

Виклад основного матеріалу. Згідно з переписом 2011 р., 1 400 685 осіб ідентифікували себе як представників корінних народів, які склали 4,3% від сумарного населення Канади². Предки цих людей жили в Північній Америці задовго до прибуття Христофора Колумба і навіть задовго до появи вікінгів на цій території. Корінні народи того часу вели життя, основи якого передавались від покоління до покоління, від батька до сина, від матері – дочці.

Зустрічаючи перші кораблі переселенців з Європи, корінні народи навіть не усвідомлювали тоді, наскільки зміниться їхній уклад життя. Очевидно, що Європа не пропонувала нічого особливого тим, хто вирішив подорожувати в Новий Світ. Це були люди, які шукали спосіб і місце для реалізації своїх амбіцій, а саме: отримання економічної свободи; можливості розпочати нове життя; втеча від правосуддя чи релігійного переслідування. Всіх цих людей об'єднували спільні риси, а саме: надзвичайна рішучість, завзятість і бажання реалізувати їхні мрії.

Варто згадати, що ідея приватної власності на землю була абсолютно незнайома корінним народам. Згідно з їхніми духовними та культурними віруваннями, земля не могла купуватися або ж продаватися, тому не було ніякого сенсу в приватній власності на землю, такої поширеної серед європейців. Ми вважаємо, що саме це основне протиріччя між поглядами корінних народів і європейських поселенців лягло в основу наявної сьогодні економічної нерівності. Ми не аналізуватимемо

детально історичні аспекти нерівності доходів корінного і некорінного населення Канади. Більш важливим для нас є те, що досягнення цієї нерівності між ними включало методи й цілі освіти (ми маємо на увазі асиміляцію як форму державної політики Канади щодо корінних народів), яка завжди була інструментом формування думки молодих громадян.

Школи-інтернати можна назвати одним з прикладів даної політики у сфері освіти корінних народів. Ці школи є ганебним явищем, яке походить із «Закону про індіанців» і заслуговує всебічного вивчення і подальшого викриття цих, без перебільшення, найтемніших сторінок історії канадських корінних народів. За фінансування федерального уряду у 1870-х роках було відкрито багато шкіл-інтернатів. Діти корінних народів віком від п'яти до шістнадцяти років були зобов'язані відвідувати їх. Фактично, мережа шкіл, які стали асиміляційним інструментом уряду, була створена у кожній канадській провінції. Дітей забирали у батьків і змушували жити на відносно далекій відстані від їхнього постійного місця проживання. Очевидно, що ні діти, ні батьки не були задоволені цим, тому ми можемо стверджувати, що діти утримувались цими установами всупереч їхній волі чи волі своїх батьків. Управління школами-інтернатами здійснювалось урядом разом з різними цивільними і релігійними організаціями. Їхньою головною метою було навчити молодих представників корінних народів основам сільського господарства відповідно до європейської моделі і змусити їх бути корисними членами суспільства (звичайно, того суспільства, яке уряд хотів збудувати).

На жаль, є багато ознак того, що школи-інтернати не тільки принижували почуття власної гідності молодих представників корінних народів, а й руйнували їхню культуру, мову і традиції. Ми вважаємо, що цей процес цілком справедливо можна назвати «декультуралізацією» корінних народів у Канаді. Доповнюючи все вищезгадане, варто сказати, що учні цих установ також страждали від туберкульозу (оскільки умови життя сприяли поширенню хвороби), фізичного та сексуального насильства. Багато дітей не змогли витримати це і чимало з них ніколи не повернулися додому.

А ті, хто все ще опирався деградації в прямому і переносному сенсі, замість того, щоб стати «корисним членом суспільства», як того хотів уряд, закінчили школи-інтернати з почуттям, що уряд буде впродовж усього життя піклуватися про них. Багато цих молодих людей повернулися у резервації, втративши почуття власної ідентичності, без бажання до самовдосконалення. Це призводило до алкоголізму та наркоманії, самогубств, злочинів. На нашу думку, школи-інтернати є однією з найбільш ганебних сторінок у політиці Канади щодо корінного населення.

Повертаючись до сьогоднішніх реалій, варто дати оцінку деяким фактам, а саме такому важливому соціально-політичному аспекту, як показники приросту населення канадських корінних народів, які значно вищі, ніж показники приросту населення Канади загалом. Як ми вже зазначали вище, дані Національного дослідження домогосподарств стверджують, що у 2011 році 1 400 685 осіб ідентифікували себе представниками корінних народів, що становить 4,3% від загального населення Канади. Корінне населення складало 3,8% за переписом 2006 року, 3,3% – згідно за переписом 2001 року і 2,8% – за переписом 1996 року. Його кількість збільшилася на 232 385 осіб, або 20,1% за період між 2006 і 2011 роками, порівняно з показником 5,2% для некорінного населення³.

За результатами інших досліджень, опублікованих у квітні 2013 року Статистичним управлінням Канади, кількість корінного населення в країні може складати від 1 700 000 до 2 200 000 осіб у 2031 році згідно з найбільш передбачуваним сценарієм, або 4,0-5,3% від загальної чисельності населення. Середньорічний темп зростання корінного населення загалом впродовж цього періоду становитиме 1,1-2,2%, порівняно з 1,0% для некорінного населення⁴. Понад те, за всіма ймовірними сценаріями населення трьох груп, що належать до корінних народів (індіанці, метиси та інуїти), на 2031 рік буде залишатися молодшим, ніж некорінне населення. Середній вік корінного населення зростає з 27 років у 2006 році до 35-37 років у 2031 році. Наймолодшою групою серед корінного населення все одно будуть інуїти, а найстарішою все ще будуть метиси. Для порівняння, середній вік некорінного населення у 2031 році складе близько 43 років⁵. Таким чином, науково обґрунтовано перманентне збільшення частки корінного населення в канадському суспільстві.

Ми вважаємо, що економічні проблеми корінних народів зумовлені багатьма причинами, у тому числі низьким рівнем їхньої освіти, що, власне, призводить до їх неконкурентоспроможності на ринку праці. У часи економічного зростання в країні робочі місця завжди будуть для людей з різним рівнем професійної підготовки, навіть для тих, які не мають особливих навичок. Тим не менш, у часи кризи все змінюється. Спад на ринку праці, який почався восени 2008 року, тривав для корінних народів Канади довше, ніж для некорінного населення. Зайнятість корінного населення скоротилась приблизно однаково у 2009 і 2010 роках, що за два роки склало 7,1%. Це збільшило розрив у показниках зайнятості та безробіття двох вищевказаних частин населення. Оскільки показник зайнятості корінного населення продовжив знижуватися у 2010 році, його менша частина була учасником ринку праці. У цьому році лише 62,6% корінного населення працездатного віку були

зайняті на ринку праці порівняно з 67,1% некорінного населення, тобто різниця склала 4,5%⁶.

Більшість дослідників погоджується, що низький рівень життя є основною причиною усіх проблем аборигенів. Важко не погодитися. Таким чином, з точки зору внутрішньодержавної еволюції Канади загалом, ці проблеми можуть рости пропорційно їх чисельності. Бідність, алкоголізм, наркоманія, злочинність, самогубства – ці проблеми не є специфічними тільки для аборигенів, але й торкаються канадського суспільства загалом. Ось чому ці питання надзвичайно важливі і потребують негайного вирішення. Першим кроком у цьому напрямку повинно стати підвищення рівня освіти представників корінних народів.

Ще на самому початку нашої статті ми згадували жахливу статистику, яка доводить, що молоді представники корінних народів, які живуть у резерваціях, здебільшого навіть не закінчують школу. Наведені факти взяті з витягів звіту Генерального аудитора Канади перед Палатою громад (Глава 4: Програми для корінних народів у резерваціях) у 2011 році. Важко не погодитися, що структурні перешкоди серйозно обмежують надання державних послуг громадам корінних народів і перешкоджають поліпшенню умов життя в резерваціях. До них належать:

- відсутність визначеного рівня обслуговування;
- відсутність законодавчої бази;
- відсутність відповідних механізмів фінансування;
- відсутність організації з підтримки надання місцевих послуг⁷.

Спробуємо розглянути їх більш детально. Більшість послуг, що надаються громадянам на всій території Канади, перебувають у віданні провінційних і муніципальних органів влади, однак не у випадку з резерваціями. Згідно з Конституційним Актом 1982 року, федеральний уряд має виключне право видавати закони з питань, що стосуються індіанців, і земель, зарезервованих для індіанців. Міністерство у справах індіанців та розвитку Півночі (Department of Indian Affairs and Northern Development – DIAND) є головною федеральною організацією, яка здійснює цю владу. Хоча федеральний уряд профінансував впровадження багатьох програм і послуг, ним не було визначено види і рівень якості послуг, які він підтримує. Головним чином через Міністерство, федеральний уряд підтримує надання багатьох послуг у резерваціях, які зазвичай надаються провінційними і муніципальними органами влади. Не є цілком очевидним те, чи федеральний уряд прагне підняти рівень якості й асортимент послуг у резерваціях.

Крім того, законодавство провінцій створює базу для надання послуг. Законодавча база програми визначає відповідні ролі й обов'язки, права та інші елементи програми, вказує на виключне зо-

бов'язання уряду надавати ці послуги. У результаті чітко окреслюються відповідальність і шляхи фінансування програм.

Федеральний уряд часто розробляє програми підтримки громад корінних народів без створення відповідної законодавчої або нормативно-правової бази для них. Таким чином, представники корінних народів, що живуть у резерваціях, не мають законодавчих гарантій щодо здійснення програм підтримки у таких важливих галузях, як освіта, охорона здоров'я, а також забезпечення питною водою. Натомість, федеральний уряд розробив програми та послуги для корінних народів на основі політичної доцільності. У результаті послуги, надані в рамках цих програм, не завжди є чітко визначеними, й існує плутанина щодо федеральної відповідальності за їх адекватне фінансування.

Федеральний уряд використовує угоди про внески для фінансування надання послуг у районах резервацій корінних народів. Завдяки цим угодам корінні народи отримують певний рівень фінансування, щоб забезпечити здійснення різних програм та надання послуг у своїх громадах. Проте можна виділити певні проблеми, пов'язані з використанням такого механізму фінансування для надання основних державних послуг. Основною серед них є те, що в угодах хоч і стверджується про забезпечення певних послуг чи дій, в них все ж не завжди звертається увага на стандарти обслуговування або результати, яких потрібно досягти.

Впродовж десятиліть провінції створили багато організацій і структур для становлення місцевої системи надання програм і послуг населенню, наприклад, шкільні ради, ради охорони здоров'я, організації соціального обслуговування. Ці організації можуть забезпечувати життєво важливий досвід, кар'єрне зростання і розробку засобів якісного та ефективного надання послуг.

Такі організації є і всередині суспільства корінного населення. Федеральний уряд визначив кожен етнічну групу корінних народів як автономну установу і забезпечує окреме фінансування програм для кожної з них. Багато з цих етнічних груп є дуже малими, і часто складаються з громад чисельністю менше 500 жителів. По всій Канаді є понад 630 етнічних груп, які належать до корінних народів, багато з них стикаються з проблемою відсутності досвіду, щоб належно виконувати адміністративні вимоги щодо надання основних програм у своїх резерваціях. У них часто немає шкільних рад, рад з питань охорони здоров'я або інших регіональних органів, які підтримували б і допомагали органам влади корінних народів у забезпеченні надання послуг членам суспільства.

Пропонований «Закон про освіту корінних народів» забезпечить основу для досягнення кращих результатів шляхом здійснення реформ з питань:

- чіткого визначення ролей та відповідальності;
- посилення управління та підзвітності;
- забезпечення потреби стабільного та прогнозованого фінансування.

Ось чому підвищення кількості випускників шкіл серед представників корінних народів є спільною метою уряду та батьків, освітян і лідерів корінних народів. У 2011 році уряд та Асамблея корінних народів створили національну комісію, яка в своїй доповіді в лютому 2012 року висунула низку рекомендацій щодо реформування системи освіти корінних народів.

В економічному плані дій на 2012 рік уряд висловив прагнення працювати з першими народами, щоб до вересня 2014 року прийняти «Закон про освіту корінних народів». Цей закон створить структуру і стандарти, необхідні для забезпечення потужнішої, більш відповідальної та підзвітної системи освіти у резерваціях. Уряд також дослідив механізми для забезпечення стабільного, передбачуваного і регулярного фінансування початкової та середньої освіти корінних народів.

Уряд Канади має намір фінансувати школи, щоб створити якісне навчальне середовище для учнів корінних народів у резерваціях. З 275 млн. дол., виділених у бюджеті 2012 року на вирішення питань освіти корінних народів, 175 млн. доларів будуть використані для будівництва і відновлення шкіл у резерваціях, а також для забезпечення учнів корінних народів кращими умовами навчання. Решта 100 млн. дол. будуть спрямовані на забезпечення програм ранньої грамотності та надання інших послуг і допомоги школам та студентам корінних народів, щоб зміцнити їхні відносини з шкільною системою провінцій⁸.

Спробуємо ж з'ясувати, чи збігаються вимоги до освіти корінних народів із намірами та намаганнями уряду.

Насамперед, варто дослідити, які цілі і вимоги корінні народи висувають до системи освіти. Асамблея корінних народів визначає наступні вимоги:

1. Узгодження – федеральні і провінційні уряди повинні врегулювати права корінних народів з освітніми актами по всій країні для забезпечення узгодженості з конституційними положеннями;
2. Гарантування освіти корінних народів – забезпечення бюджетної основи фінансування освіти корінних народів;
3. Стабільність – встановлені законом процедури фінансування, засновані на реальних витратах, індексації і відповідного ставлення до північних і віддалених обшин;
4. Системність – освіта корінних народів повинна підтримуватися професійними і підзвітними інститутами, які б надавали послуги в сфері освіти другого і третього рівня;
5. Підтримка та партнерство – створення навчального середовища в суспільстві корінних

народів, зв'язок з державними та приватними організаціями, які б інвестували в школи для корінних народів⁹.

Після попередніх консультацій з Асамблеєю щодо введення в дію «Закону про освіту корінних народів», вимоги останніх можна звузити до наступних:

1. Корінні народи забезпечуються систематичним та відповідним фінансуванням, яке задовольняє потреби всіх племен у резерваціях;

2. Будь-який законодавчий акт, який впливає на освіту корінних народів у резерваціях, повинен бути схвалений їх лідерами до того, як його представлять в парламенті;

3. Збереження рідної культури, особливо рідних мов, повинно бути основою будь-якої місцевої навчальної програми¹⁰.

«Закон про освіту корінних народів» створюється, щоб стати наступним правовим полем битви з федеральним урядом для лідерів корінних народів, які побоюються, що закон буде нав'язано федеральним урядом без проведення належних консультацій. Дехто з лідерів навіть не сідає за стіл переговорів. Уряд приступив до консультацій з питань законодавства в кінці 2012 року, також був опублікований дискусійний посібник з цього питання¹¹.

Важливо відзначити, що «Закон про освіту корінних народів» уже першим реченням стверджує, що відповідальність за підвищення рівня освіти серед корінних народів лягає не тільки на федеральний уряд, а й, власне, на самі корінні народи, що, на нашу думку, досить слушно.

Ми наголошуємо, що пропонуваній «Закон про освіту корінних народів» створив би сильну і підзвітну систему освіти корінних народів шляхом встановлення певних обов'язкових універсальних стандартів для всіх шкіл корінних народів.

Пропонуваній закон поставив вимогу, щоб послуги для студентів і шкіл, які є звичними для провінційної системи освіти, були доступними і в системі освіти корінних народів. Нормативи для вчителів, навчальних програм, закінчення навчального закладу, оцінювання повинні узгоджуватися з уже існуючими нормативами у провінціях та територіях Канади. Це створило б такий же рівень гнучкості на місцях, який уже існує в провінційній системі освіти. Корінні народи матимуть змогу розвивати й адаптувати навчальні матеріали, вони визначатимуть курс навчання, програмуючи такий, що відповідає місцевим потребам.

З іншого боку, ми не можемо сказати, що зміни в системі освіти є єдиною вимогою для поліпшення становища корінних народів у Канаді. У той час як більш значні досягнення в освіті корінних народів дозволять певною мірою подолати існуючу нерівність у доходах – а зростання підтримки освіти може стати чи не найважливішою інвести-

цією, спрямованою на покращення економічних можливостей корінного населення Канади – все ж освіта сама собою не може повністю компенсувати нерівність, яка зберігається.

По суті, більша частка некорінних канадців з вищою освітою ніяк не пояснює, чому вони, закінчивши коледжі, училища, будучи випускниками школи чи навіть не закінчивши середню школу, все ж заробляють більше, ніж корінне населення з тим же рівнем освіти.

Представники корінного населення з вищою освітою заробляють більше, ніж раніше, і рівень їх працевлаштованості приблизно дорівнює рівню решти канадців, але все ж залишається відкритим питання, чому представник корінного населення повинен отримати ступінь бакалавра, щоб розраховувати на доходи і рівень зайнятості, подібний до того, який є в інших канадців без жодної вищої кваліфікації¹². Зрозуміло, що «Закон про освіту корінних народів» не є універсальним рішенням, яке враз ліквідує всі проблеми з нерівністю доходів. Хоча освіта і є головним детермінантом рівня доходів всіх груп населення, корінних і некорінних, все ж суспільство – це не лише люди з вищою освітою, і не потрібно чекати, що так буде в майбутньому.

«Закон про освіту корінних народів» без перебільшення є необхідним законодавчим впровадженням змін, яких вимагають корінні народи Канади у системі освіти. Однак зараз громадське обговорення закону показує, що більшість корінних народів сприймає «Закон про освіту корінних народів» без особливого ентузіазму. Деякі з лідерів заявляють, що зустрічі з невеликою кількістю обраних людей (до 30 за сесію) не дають корінним народам шанс сказати вагоме слово у розробці власної системи освіти, і вони побоюються, що уряд не візьме до уваги різні потреби окремих народностей корінного населення Канади. Морлі Гугу, регіональний керівник Асамблеї корінних народів у Новій Шотландії та Ньюфаундленді, який також є відповідальним за сферу освіти в організації, підсумував: «Уряд приймає «Закон про освіту корінних народів» з єдиними мірками і хоче, щоб вони підійшли всім, що абсолютно нікуди не годиться. Зрештою, це є система освіти, створена для нас, але не нами. Вони збираються провести сім сесій консультацій і потім сказати: «Ми проконсультувалися». І складуть законопроект, і розішлють його, як вони й обіцяли, але без жодних гарантій, що зміни будуть внесені, і, зрештою, скажуть канадцам: «Що ще ми можемо зробити? Ми спілкувалися з ними і дали їм проект закону. Тепер ми, вважаючи, що такий варіант найкращий для них, збираємось прийняти його, адже вони так і не можуть сформулювати свою думку»¹³.

Крім того, що даний закон не включає в себе найрізноманітніші характерні особливості більш

ніж 630 канадських корінних племен, є ще одна істотна помилка: закон нав'язується владою. Після того, як вожді племен в Онтаріо заявили, що вони не візьмуть участі у процесі консультацій, їх регіональний координатор Стен Берді заявив: «Процес по суті є зневажливим і обмежується лише темами, в обговоренні яких зацікавлений федеральний уряд. Вони не звертатимуться до питань дискримінаційних прогалин у фінансуванні, які існують, і є очевидним, що результати вже визначені наперед»¹⁴.

Висновки. Можна підсумувати, що кожна окрема спільнота корінних народів залишилась сам на сам у питанні розробки і надання освітніх послуг. Частка корінного населення в канадському суспільстві має сталу тенденцію до збільшення. Школи корінних народів діють без законодавчого визнання і не мають на те повноважень. Зусилля федеральної політики з цього питання спрямовуються, в кращому випадку, на вирішення окремо взятих моментів або ж на часткове розв'язання проблеми. Міністерство вимагає від корінних народів надавати учням освіту на рівні з провінційними і територіальними закладами, хоча при цьому ж не надає їм ніякої значущої підтримки, за допомогою якої можна було б цього досягти. Насправді не відомо, хто, зрештою, несе відповідальність за результати освіти і послуги, які надаються учням з корінних народів¹⁵.

Ми вважаємо, що реформа освіти корінного населення є терміново необхідною. Для того, щоб забезпечити гідну освіту для дітей корінних народів, всі повинні визнати, що остання не може бути лише справою під віданням місцевої адміністрації. Настав час перейти від нинішнього ситуаційного, несистемного управління освітою до повної законної відповідальності органів влади корінних народів за комплексну систему початкової та середньої освіти у резерваціях. Ми вважаємо, що цілі підвищення якості освіти повинні включати скасування залежності, фактично закріпленої «Законом про індіанців». Належно профінансоване управління органами корінних народів системою освіти може прокласти шлях до навчальних досягнень та культурного оновлення, необхідних для виведення останніх із залежності аж до повноцінного партнерства.

¹ Woods M. First Nations leaders fear First Nation Education Act will be federally imposed without adequate consultation // O, Canada [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://o.canada.com/news/national/first-nations-leaders-fear-first-nation-education-act-will-be-federally-imposed-without-adequate-consultation/>.

² Aboriginal Peoples in Canada: First Nations People, Métis and Inuit // Statistics Canada [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www12.statcan.gc.ca/nhs-enm/2011/as-sa/99-011-x/99-011-x2011001-eng.pdf>.

³ Там само.

⁴ Population Projections by Aboriginal Identity in Canada, 2006 to 2031 // Statistics Canada [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.statcan.gc.ca/pub/91-552-x/91-552-x2011001-eng.htm>.

⁵ Там само.

⁶ Usakalas J. Aboriginal People and the Labour Market: Estimates from the Labour Force Survey, 2008-2010 // Statistics Canada [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.statcan.gc.ca/pub/71-588-x/71-588-x2011003-eng.pdf>.

⁷ The 2011 Status Report of the Auditor General of Canada. Chapter 4: Programs for First Nations on Reserves // Office of the Auditor General of Canada [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.oag-bvg.gc.ca/internet/docs/parl_oag_201106_04_e.pdf.

⁸ First Nation Education Act. Canada's Economic Action Plan // Government of Canada [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://actionplan.gc.ca/en/initiative/first-nation-education-act>.

⁹ AFN Policy Areas: Education // Assembly of First Nations [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.afn.ca/index.php/en/policy-areas/education>.

¹⁰ Ibbitson J. Can the First Nations Education Act Achieve a Passing Grade? - The Globe and Mail. – 2012. – December, 7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.theglobeandmail.com/news/politics/can-the-first-nations-education-act-achieve-a-passing-grade/article6077791/>.

¹¹ Developing a First Nation Education Act: Discussion Guide // Government of Canada Publications. Aboriginal Affairs and Northern Development Canada [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.aadnc-aandc.gc.ca/DAM/DAM-INTER-HQ-EDU/STAGING/texte-text/edu_dfnea_guide_1355149831546_eng.pdf.

¹² Wilson D. The Income Gap Between Aboriginal Peoples and the Rest of Canada // Canadian Centre for Policy Alternatives [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.policyalternatives.ca/sites/default/files/uploads/publications/reports/docs/Aboriginal%20Income%20Gap.pdf>.

¹³ Woods M. First Nations leaders fear First Nation Education Act will be federally imposed without adequate consultation // O, Canada [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://o.canada.com/news/national/first-nations-leaders-fear-first-nation-education-act-will-be-federally-imposed-without-adequate-consultation/>.

¹⁴ Там само.

¹⁵ Reforming First Nations Education: From Crisis to Hope. Report of the Standing Senate Committee on Aboriginal Peoples // Parliament of Canada [Елек-

тронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.parl.gc.ca/content/sen/committee/411/appa/rep/rep03dec11-e.pdf>.

УДК: 327.2

© Тарас Лаврук
(м. Івано-Франківськ)

ВПЛИВ ОСОБИСТІСНОГО І УПРАВЛІНСЬКОГО РІВНЯ НА РЕАЛІЗАЦІЮ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ПЕРСПЕКТИВ

Тарас Лаврук. Вплив особистісного і управлінського рівня на реалізацію геополітичних перспектив. У статті досліджено геополітичну дійсність, її актуальну (актуалізовану) та потенційну (евентуальну, вірогідну) складові. Визначено, що актуалізований сегмент імплементується у політичну та світоглядну реальність в результаті взаємодії багатьох факторів, потенційний сегмент констатує об'єктивні передумови становлення геополітичної вірогідності за певними алгоритмами і динамікою. Окрім об'єктивних чинників для втілення в життя геополітичного потенціалу, велике значення має суб'єктивний чинник – світоглядний і волевий рівень політико-управлінської еліти.

Ключові слова: об'єктивні та суб'єктивні чинники, геополітичні перспективи, реалізація потенціалу, геополітична дійсність, роль особи, якість політичної еліти.

Тарас Лаврук. Влияние личностного и управленческого уровня на реализацию геополитических перспектив. В статье исследована геополитическая действительность, ее актуальная (актуализированная) и потенциальная (эвентуальная, вероятностная) составляющие. Определено, что актуализированный сегмент имплементируется в политическую и мировоззренческую реальность в результате взаимодействия многих факторов, потенциальный сегмент констатирует объективные предпосылки становления геополитической вероятности по определенным алгоритмам и динамике. Кроме объективных факторов для воплощения в жизнь геополитического потенциала большое значение имеет субъективный фактор – мировоззренческий и волевой уровень политико-управленческой элиты.

Ключевые слова: объективные и субъективные факторы, геополитические перспективы, реализация потенциала, геополитическая действительность, роль личности, качество политической элиты.

Taras Lavruk. Effect of Personal and Managerial Level on the Implementation of Geopolitical Perspectives. Every geopolitical reality can be structured according to date (modified) and potential (possible, probable) components. Modified segment is implemented in the political and ideological reality of the interaction of many factors. Potential segment states the objective prerequisites of geopolitical probability of

certain algorithms and dynamics. In addition to objective factors – for the realization of geopolitical potential the great importance belongs to subjective factor – the ideological and volitional level of political and administrative elite.

Key words: objective and subjective factors, geopolitical perspective, the realization of potential, geopolitical reality, the role of the person, the quality of the political elite.

А. Дж. Тойнбі аргументовано довів, «суспільство не є і не може бути нічим іншим, окрім як посередником, за допомогою котрого люди взаємодіють між собою. Особистість, а не суспільство, творить людську історію»¹. Евристично перспективно варто визнати й дефініцію Г. Оллпорта: «Особистість – це те, чим людина є в дійсності»². Саме особистісний формат визначає світоглядний стрижень людини, детермінує характер її взаємодії зі світом.

Особистість – це «жива активність самотворчості, комунікації і єднання з іншими особистостями. Вона реалізує і пізнає себе в дії, якою є досвід персоналізації»³. Особистість не може бути редукована до абстрактних і загальних принципів. Вона завжди залишається конкретною, унікальною і неповторною. Субстанційність самосвідомості в персоналізмі передбачає вільну самовизначеність як особистості загалом, так і її творчої активності зокрема. Е. Брайтмен запропонував таке визначення: «Особистість – це складний, але самототожний, активний, вибірковий, чуттєвий досвід свідомості, яка пам'ятає своє минуле, планує своє майбутнє, взаємодіє зі своїми підсвідомими процесами, тілесним організмом, природним і соціальним оточенням, а також спроможна оцінювати і скеровувати себе засобом як раціональних, так і ідеальних норм»⁴.

На переконання одного з найбільш виразних представників філософії персоналізму В. Стерна, особистість являє собою унікальну цілеспрямовану єдність розрізнених функцій. Проблема полягає в тому, що особистість ніколи не можна звести до деякої суми, послідовності й абсолютних величин частин та функцій, котрі її складають, оскільки останні перебувають у стані перманентного видозмінення. Зрештою, має право на існування й така дефініція: «Особистість – це людина, яка на підста-